

DIN NOU DESPRE VASILE APOKAPES

de ION BARNEA

În SCIVA 37, 1986, 3, p. 270 – 271, prezentăm un sigiliu de plumb descoperit cu prilejul săpăturilor arheologice de la Nufăru, jud. Tulcea, pînă atunci singurul cunoscut al lui „Vasile Apokapes, magistru, vestis și duce” al themei bizantine Paradunavon, în al șaselea și al șaptelea deceniu al secolului al XI-lea¹. Aproximativ în același timp au fost publicate alte două sigilii ale aceluiași înalt personaj bizantin, descoperite unul la Silistra (R. P. Bulgaria) și altul în satul Bradvari din apropierea acestui oraș², despre care am luat cunoștință după apariția articolului nostru. Examinînd cele trei sigilii, am constatat că ele sînt identice între ele, fiind executate foarte probabil cu aceeași matriță (bulloterion). Deși cele două sigilii aflate pe teritoriul bulgar al Dobrogei se află într-o stare de conservare mai rea decît cel de la Nufăru (cel de la Silistra se păstrează ceva mai mult de jumătate, iar cel de la Bradvari, deși întreg, este mai tocit), totuși ele prezintă avantajul că au fost mai bine centrate, textul legendei de pe reversul exemplarului de la Bradvari păstrîndu-se aproape în întregime. Spre deosebire de sigiliile din Bulgaria, sigiliul de la Nufăru, deși mai bine păstrat, la imprimare ambele fețe și în special reversul cu legenda, au fost descentrate în jos, spre stînga, cu pierderea începutului rîndurilor 2 – 5 și a rîndului 6 al legendei în întregime, motiv pentru care am socotit greșit că aceasta are numai cinci rînduri, în loc de șase. Deși, bazîndu-mă pe interpretarea pe care N. Bănescu a dat-o notiței «δουκῶντος... Βασιλείου μαγίστρου τοῦ Παρὰδουναίου», din 4 aprilie 1059, a ms. *Paris. Coisl. 263*, atribuiam corect sigiliul lui Vasile Apokapes, totuși, din cauza lipsei ultimului rînd (al șaselea), în care se afla a doua parte a numelui Apokapes, am completat greșit rîndul al cincilea și am lăsat necompletat ultimul rînd. De aceea, revenind, corectăm și totodată completăm lectura rîndurilor 5 și 6 ale legendei după cum urmează :

În loc de :

κῶντος[ς]

a se citi :

<κ(ι)>τῶ'Απο-
<κάπη>.

Legenda în întregime :

† Κύριε, εὐχθεὶ Βασιλεῖω μαγίστρω, βέστη καὶ δουκὶ τῷ Ἀποκάπῃ.

În traducere : „Doamne, ajută lui Vasile Apokapes, magistru, vestis și duce”.

Cele două sigilii descoperite la Silistra și Bradvari reprezintă o dublă confirmare a atribuirii de către noi lui Vasile Apokapes a sigiliului de la Nufăru, iar toate trei la un loc confirmă în mod strălucit ipoteza lui N. Bănescu, pe nedrept combătută de unii istorici, a identificării lui „Vasile, magistru și duce de Paradunavis”, din notița manuscrisului parisian amințit, cu ilustrul general bizantin și duce de Paradunavon, care a fost Vasile Apokapes³.

DE NOUVEAU À PROPOS DE BASILE APOKAPÈS

RÉSUMÉ

Après la publication dans SCIVA, 37, 1986, 3, p. 270 – 271 du molybdobulle de „Basile Apokapès, magistres, vestes et duc” de Paradounavon, découvert à Nufăru, dép. de Tulcea, l’auteur a appris de la découverte à Silistra et à Bradvari, en Bulgarie, de deux autres sceaux identiques du même haut personnage byzantin. A l’aide de la légende complète de ces derniers sceaux on corrige et on complète la même légende du sceau découvert à Nufăru. Les trois molybdobulles confirment l’hypothèse de N. Bănescu à propos de Basile Apokapès, duc de Paradounavon.

¹ Precizăm că sigiliul ne-a fost cedat pentru studiu și publicare de N. Moghior, căruia-i mulțumim și pe această cale. Regretăm apariția în condiții nesatisfăcătoare a fotografiei sigiliului în SCIVA, 37, 1986, 2, fig. 1/4.

² I. Jordanov, *Molybdobulles nouvellement découverts de Basile Apokapès*, Études Balkaniques, 1, 1986, p. 123 – 127.

³ N. Bănescu, *Les duchés byzantins de Paristrion (Paradounavon) et de Bulgarie*, București, 1946, p. 84 – 90 ; Idem, *RÉSEE*, 1, 1963, 1 – 2, p. 155 – 158 și 211 – 213 ; I. Barnea, *DID*, III, 133 – 135.